

การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร*

วิทยา ทัศนไพบุลย์**

ทวนทอง เขาวงกิตพิงศ์*** วิษณุ บัวเทศ****

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ดังนี้เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะ 2) พัฒนากลยุทธ์ และ 3) ประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 73 แห่งในจังหวัดกำแพงเพชร ประกอบด้วย นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประธานสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 469 คน ผู้ให้ข้อมูลในการพัฒนาและประเมินกลยุทธ์ จำนวน 71 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การประชุมเชิงปฏิบัติการ 2 ครั้ง การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และแบบประเมินกลยุทธ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า 1. สภาพการบริหารจัดการขยะ พบว่า มีการดำเนินการทุกรายการ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในภาพรวม พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบบริหารจัดการขยะตามกฎหมาย แต่บุคลากร งบประมาณ เครื่องมือมีไม่เพียงพอ และการบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ 2. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร มี 9 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) พัฒนาการจัดทำแผนจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) พัฒนาการจัดทำงบประมาณในการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) สร้างเสริมสมรรถนะผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการขยะร่วมกับชุมชนท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ 4) สร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ใกล้เคียง ในการบริหารจัดการขยะร่วมกับชุมชนท้องถิ่น 5) ปลุกฝังและสร้างจิตสำนึกการจัดการขยะให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น 6) ส่งเสริมให้มีหน่วยงานหลักในท้องถิ่นรับผิดชอบจัดการขยะ 7) พัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับท้องถิ่นในการจัดการขยะ 8) สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดการขยะ และ 9) ปรับปรุงกระบวนการควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารจัดการขยะอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง 3. การประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการยอมรับได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: กลยุทธ์, การบริหารจัดการขยะ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, จังหวัดกำแพงเพชร

*วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2559

** นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, Email: khlonglan.phd@gmail.com

*** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

**** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Strategy Development for Waste Management of Local Government in Kamphaeng Phet^{*}

Wittaya Tussanapaiboon^{**}

Tuanthong Chaowakeeratipong^{***} Witsanu Buathes^{****}

Abstract

The objectives of this research were 1) to study states, problems, and factors related to waste management, 2) to develop strategies, and 3) to evaluate the strategies for waste management of the local government in Kamphaeng Phet. The sample comprised 73 local governments in Kamphaeng Phet consists of administrators, chairman of the council, and staffs had used questionnaires as a tool to collect data from 469 samples, for development and evaluation the strategies had studied through best practice, two seminars, connoisseurship, and evaluation by 71 experts. The data were analyzed using mean standard deviation and content analysis.

The research revealed that: 1. the states were found in every process, problems and factors related as a whole found that; the local government was responsible for waste management in accordance with the law, but there were not enough personnel, budget, tool, and law enforcement was not effective, 2. as for the development of the strategies for waste management of the local government in Kamphaeng Phet had nine strategies; 1) to develop planning for waste management of the local government, 2) to develop budgeting for waste management of the local government, 3) to enhance competency of personnel in the local government for waste management with local communities effectively, 4) to create a network between the local government in the neighborhood for waste management with local communities, 5) to cultivate and raise awareness of waste management to people in local communities, 6) to encourage the main unit in the local government for waste management, 7) to develop innovation and appropriate technology for waste management, 8) to collaborate with various organizations for waste management, and 9) to improve process of controlling, monitoring and evaluation for waste management systematically and ongoing, and 3) the evaluation of the strategies revealed that the consistency, propriety, feasibility, and acceptability were at a high level.

Keywords: Strategy, Waste management, Local government, Kamphaeng Phet

^{*} Research Articles from the Thesis for the Doctor of Philosophy Degree in Major Administration and Development Strategy, Kamphaeng Phet Rajabhat University, 2016

^{**} Student in Doctor of Philosophy Degree in Major Administration and Development Strategy, Kamphaeng Phet Rajabhat University,

Email: khlonglan.phd@gmail.com

^{***} Associate Professor in Major Administration and Development Strategy, Kamphaeng Phet Rajabhat University

^{****} Assistant Professor in Faculty of Industrial Technology, Kamphaeng Phet Rajabhat University

บทนำ

ปัญหาขยะเป็นวาระแห่งชาติของประเทศไทย และเมื่อปลายเดือนสิงหาคม 2557 รัฐบาลซึ่งบริหารโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้อนุมัติ Roadmap และระเบียบปฏิบัติการจัดการขยะในประเทศไทย เริ่มด้วยขยะค้ำองสะสมหรือขยะเก่าประมาณ 30 ล้านตัน เมื่อขยะเก่าถูกจัดการแล้ว ขยะใหม่จะถูกจัดการด้วยรูปแบบใหม่ โดยแบ่งการจัดการเป็น 3 ขนาดคือ เล็ก-กลาง-ใหญ่ (กรมควบคุมมลพิษ, 2559) เห็นชอบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม มีแนวทางในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ชัดเจน มีการกำหนดหน่วยงานที่เป็นผู้รับผิดชอบในการกำกับดูแล และมีการบูรณาการของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย จึงอาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2535 ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2557 เพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย โดยระบุให้จังหวัดดำเนินการจัดทำแผนบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัด เสนอไปยังกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรวบรวมและจัดทำข้อมูลในภาพรวมของทั้งประเทศ เสนอขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งแผนฯ ดังกล่าวนี้นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) รวบรวมและปรับปรุงข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยในพื้นที่ 2) จัดทำแผนงาน แนวทาง รูปแบบ และหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้เป็นไปตามแผนแม่บทของประเทศ และ 3) กำกับดูแล ติดตามให้ราชการส่วนท้องถิ่นและเจ้าพนักงานท้องถิ่น ใช้จ่ายงบประมาณและปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนแม่บทของประเทศ (สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดกำแพงเพชร, 2557)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร เป็นองค์กรหนึ่งที่มีปัญหาในการบริหารจัดการขยะจากรายงานการประชุม เพื่อติดตามการดำเนินงานตามแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และติดตามกำกับการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการรวมกลุ่ม ตามแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอย จังหวัดกำแพงเพชรระยะ 5 ปี พ.ศ. 2558 - 2562 พบว่า สถานการณ์ขยะมูลฝอยในภาพรวมของจังหวัดกำแพงเพชร มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 90 แห่ง (องค์กรบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลเมือง 3 แห่ง เทศบาลตำบล 22 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 64 แห่ง) มีขยะที่เกิดในพื้นที่ประมาณ 700 ตันต่อวัน ซึ่งในขณะนี้มียุทธศาสตร์ที่ทิ้งขยะที่ถูกหลักสุขาภิบาล จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองกำแพงเพชร ใช้การกำจัดขยะโดยวิธีการฝังกลบ เทศบาลตำบลลานกระบือ ใช้การกำจัดขยะโดยการบำบัดด้วยวิธีเชิงกล-ชีวภาพ ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่มีสถานที่ทิ้งขยะและที่ไม่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นมาทิ้งร่วม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดการขยะ โดยวิธีอื่น ซึ่งโดยส่วนใหญ่ใช้การจัดการขยะหลากหลายวิธี

ทั้งวิธีการฝังกลบในหลุมโดยมีการ โถกกลบทุกวัน การเทกองบนพื้น เทกองบนพื้นแล้วเผา และการเทลงในหลุมแล้วเผาทั้ง ซึ่งเป็นวิธีการที่ยังไม่ถูกหลักสุขาภิบาล ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ โดยมีปัญหาที่สำคัญตามมา คือ ปัญหากลิ่นเหม็นจากกองขยะ ปัญหา น้ำเสียจากขยะ ปัญหาแมลง และสัตว์พาหะนำเชื้อโรค เพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นดังกล่าว จังหวัดกำแพงเพชรจึงให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนมีการคัดแยกขยะ เพื่อง่ายต่อการกำจัดปริมาณขยะในชุมชนท้องถิ่นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องกำจัด ทั้งยังเป็นการสร้างรายได้ที่เกิดมาจากขยะให้กับชุมชนในท้องถิ่น ส่วนปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการขยะ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาต่างๆ ในการดำเนินการบริหารจัดการขยะ เช่น ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับการดำเนินการจัดการขยะในชุมชนท้องถิ่น ปัญหาด้านงบประมาณค่าใช้จ่ายเพื่อบริหารจัดการขยะ ปัญหาด้านพาหนะและเครื่องจักรที่ใช้งานในปัจจุบันมีสภาพเก่าไม่ทันสมัย และปัญหาด้านประสิทธิภาพของระบบกำจัดขยะยังไม่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทชุมชนท้องถิ่น (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดกำแพงเพชร, 2558)

จากสภาพและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกำแพงเพชร เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชรสามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการขยะในชุมชนท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร
3. เพื่อประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย โดยจำแนกการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 90 แห่ง ในเขตจังหวัดกำแพงเพชร กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นจำแนกตามอำเภอและตำแหน่ง กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มในแต่ละชั้นภูมิ โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน ประกอบด้วย นายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประธานสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 469 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการ

หากำลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่มใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนภาคประชาชน นักวิชาการสิ่งแวดล้อม และองค์กรภาคธุรกิจ จำนวน 11 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร ในขั้นตอนนี้แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

2.1 การศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการขยะ โดยกรมสามัญ คณะผู้บริหาร ผู้อำนวยการส่วนงานที่รับผิดชอบงานด้านการจัดการขยะของเทศบาลนครพิษณุโลก จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

2.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก และการจัดทำร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการจำนวน 2 ครั้ง ได้แก่ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของการบริหารจัดการขยะ ผู้ให้ข้อมูลเป็นนักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการขยะ ผู้บริหาร/ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหัวหน้าชุมชน/ตัวแทนภาคประชาชน/ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 17 คน ใช้เทคนิค SWOT Analysis ยึดหลักการบริหารแบบ 2S+4M's ซึ่งประกอบด้วยด้านโครงสร้าง ด้านระบบบริการ ด้านบุคลากรด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการบริหารจัดการ เป็นประเด็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและประเด็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกยึดหลัก PEST ซึ่งประกอบด้วยด้านการเมืองและกฎหมาย ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านเทคโนโลยี 2) การจัดทำร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร ผู้ให้ข้อมูลเป็นนักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการขยะ ผู้เชี่ยวชาญการวางแผนยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ ผู้บริหาร/ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหัวหน้าชุมชน/ตัวแทนภาคประชาชน/ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน ผู้เข้าร่วมประชุมใช้ผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 เป็นข้อมูลหลักประกอบการพิจารณาประกอบด้วย จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค วิเคราะห์น้ำหนักคะแนนเพื่อกำหนดตำแหน่งกลยุทธ์ ยกร่างวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการ ร่วมกันระดมสมอง โดยใช้ผลคะแนนการประเมินค่าน้ำหนักสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกมากำหนดกลยุทธ์ โดยใช้ SWOT Matrix ซึ่งเป็นการจับคู่เพื่อสร้างกลยุทธ์ จุดแข็งและโอกาส (SO) จุดแข็งและอุปสรรค (ST) จุดอ่อนและโอกาส (WO) และจุดอ่อนและอุปสรรค (WT) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และข้อสรุปจากที่ประชุม

2.3 การตรวจสอบร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจัดการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ให้ข้อมูลเป็นนักวิชาการ/ผู้บริหารท้องถิ่น/ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีประสบการณ์ อย่างน้อย 3 ปี จำนวน 10 คน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญวิพากษ์ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับองค์ประกอบของกลยุทธ์การบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร ความสอดคล้องขององค์ประกอบต่างๆ ของกลยุทธ์ และความเหมาะสมขององค์ประกอบของกลยุทธ์การบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และข้อสรุปจากที่ประชุม

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร ผู้ให้ข้อมูลเป็นนักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการขยะที่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาเอกและมีประสบการณ์ในงานท้องถิ่น หรือมีประสบการณ์ในการบริหารจัดการขยะในท้องถิ่น ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป และหัวหน้าชุมชน/ตัวแทนภาคประชาชนที่มีประสบการณ์การจัดการขยะในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร วิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สำหรับเกณฑ์ตัดสินกลยุทธ์ที่ใช้ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 99-100)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/การยอมรับได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/การยอมรับได้ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/การยอมรับได้ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/การยอมรับได้ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความสอดคล้อง/ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/การยอมรับได้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร

1.1 สภาพการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร ในภาพรวมสรุปได้ดังนี้ ส่วนใหญ่มีการวางแผนการบริหารจัดการขยะโดยหน่วยงานภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการขยะของรัฐบาล การจัดทำแผนภูมิการบริหารจัดการขยะตามโครงสร้างองค์กร การติดต่อสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กร มีประสิทธิภาพน้อย การจัดทำตัวชี้วัดไว้เป็นมาตรฐานในการควบคุมเพื่อบริหารจัดการขยะมีน้อยมากทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล

1.2 ปัญหาการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร ในภาพรวมสรุปได้ดังนี้ กระบวนการวางแผนบริหารจัดการขยะขาดการให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม การประสานงานในองค์กรขาดความยืดหยุ่นและไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ขยะที่เป็นอยู่ การจัดการขยะในท้องถิ่นยังไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ การดำเนินงานตามรูปแบบองค์กรที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะยังไม่ได้ปฏิบัติ ขาดกระบวนการกำกับติดตามที่มีประสิทธิภาพ

1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร ในภาพรวมสรุปได้ดังนี้ ปัจจัยภายใน ด้านจุดแข็ง พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบจัดการขยะครอบคลุมพื้นที่ตามกฎหมาย ด้านจุดอ่อน พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการควบคุม กำกับ ติดตาม การบริหารจัดการขยะที่ดี มีอัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่และบุคลากรที่ขาดความตระหนักในการปฏิบัติงาน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือมีไม่เพียงพอ ปัจจัยภายนอก ด้านโอกาส พบว่า นโยบายการจัดการขยะของรัฐบาล ระบบสารสนเทศ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เอื้อต่อการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านอุปสรรค พบว่า เศรษฐกิจชุมชนที่ด้อยส่งผลให้เกิดปริมาณขยะมากขึ้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณเมื่อร้องขอจากภาครัฐ และการบังคับใช้กฎหมายจัดการขยะยังไม่มีประสิทธิภาพ

2. ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร มีรายละเอียดของกลยุทธ์ดังนี้

วิสัยทัศน์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกำแพงเพชรบริหารจัดการขยะโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ให้ท้องถิ่นปลอดขยะอย่างยั่งยืน

พันธกิจที่ 1 พัฒนาการบริหารจัดการแผนจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เป้าประสงค์ที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระบบ กลไก และกระบวนการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 การเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการแผนจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กลยุทธ์ มี 2 กลยุทธ์ ได้แก่

1.1 พัฒนาการจัดทำแผนจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กลยุทธ์ WO) มี 2 ตัวชี้วัด 6 มาตรการ

1.2 พัฒนาการจัดทำงบประมาณในการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กลยุทธ์ ST) มี 2 ตัวชี้วัด 4 มาตรการ

พันธกิจที่ 2 ร่วมกับชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการขยะ

เป้าประสงค์ที่ 2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพในการจัดการขยะ ปฏิบัติงานและสร้างความตระหนักให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะ

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการขยะ

กลยุทธ์ มี 3 กลยุทธ์ ได้แก่

2.1 สร้างเสริมสมรรถนะผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการขยะร่วมกับชุมชนท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ (กลยุทธ์ SO) มี 2 ตัวชี้วัด 5 มาตรการ

2.2 สร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ใกล้เคียง ในการบริหารจัดการขยะร่วมกับชุมชนท้องถิ่น (กลยุทธ์ WO) มี 3 ตัวชี้วัด 4 มาตรการ

2.3 ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกการจัดการขยะให้ประชาชน ในชุมชนท้องถิ่น (กลยุทธ์ SO) มี 2 ตัวชี้วัด 4 มาตรการ

พันธกิจที่ 3 จัดการขยะภายในท้องถิ่นให้ครอบคลุมทั่วถึง

เป้าประสงค์ที่ 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการขยะภายในท้องถิ่นได้ทั่วถึง

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนากระบวนการจัดการขยะอย่างครบวงจร

กลยุทธ์ มี 3 กลยุทธ์ ได้แก่

3.1 ส่งเสริมให้มีหน่วยงานหลักในท้องถิ่นรับผิดชอบจัดการขยะ (กลยุทธ์ WO) มี 1 ตัวชี้วัด 3 มาตรการ

3.2 พัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี ที่เหมาะสมกับท้องถิ่นในการจัดการขยะ (กลยุทธ์ ST) มี 2 ตัวชี้วัด 4 มาตรการ

3.3 สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดการขยะ (กลยุทธ์ ST) มี 1 ตัวชี้วัด 6 มาตรการ พันธกิจที่ 4 ควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน

เป้าประสงค์ที่ 4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควบคุมและบริหารจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพ และได้มาตรฐาน

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนากระบวนการควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน

กลยุทธ์ มี 1 กลยุทธ์ ได้แก่

4.1 ปรับปรุงกระบวนการควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารจัดการขยะอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (กลยุทธ์ WO) มี 4 ตัวชี้วัด 8 มาตรการ

3. ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร ในภาพรวมทั้ง 9 กลยุทธ์ พบว่า กลยุทธ์มีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการยอมรับได้อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร

1.1 การศึกษาสภาพการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร ในภาพรวม พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีการวางแผนการบริหารจัดการขยะ รวมทั้งจัดโครงสร้างองค์กร กระตุ้นจูงใจให้บุคลากรในหน่วยงานและประชาชนปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับ การควบคุมจัดการขยะ ทั้งนี้เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะหน่วยงานหนึ่งของรัฐต้องปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะของรัฐบาล สอดคล้องกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่ระบุให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีภารกิจหน้าที่ในเรื่องการกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย

1.2 ปัญหาการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร ในภาพรวม พบว่า ขาดการให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนบริหารจัดการขยะ การจัดกลุ่มตำแหน่งงานของบุคลากรในองค์กรไม่สอดคล้องกับความชำนาญ การตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหามาของผู้บริหาร ผู้ที่รับผิดชอบอยากที่จะปฏิบัติ การกำหนดเกณฑ์ในการดำเนินงานขาดความหลากหลาย ต่อเนื่องและต่ำกว่าเกณฑ์ ส่งผลให้การบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังไม่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของอำนาจ ยอดนิล (2553) ที่ได้ศึกษาปัญหา

การจัดการขยะในประเทศไทย พบว่า ปัญหาที่มีผลทำให้การบริหารจัดการขยะ ภายในประเทศไทย ไม่ประสบความสำเร็จ คือ ขาดการทำข้อตกลงร่วมกันในการวางแผน สมรรถนะองค์กรมีไม่เพียงพอ การลดปริมาณการเกิดขยะที่ต้นทางทำได้ไม่มีประสิทธิภาพ ขาดการควบคุมกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน และขาดการบังคับใช้นโยบายที่จริงจัง

1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร ในภาพรวมพบว่า ปัจจัยภายใน ด้านจุดแข็ง พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบจัดการขยะครอบคลุมพื้นที่ตามกฎหมาย ด้านจุดอ่อน พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขาดการควบคุม กำกับ ติดตาม การบริหารจัดการขยะที่ดี มีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่และบุคลากรที่ขาดความตระหนักในการปฏิบัติงาน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือมีไม่เพียงพอ ปัจจัยภายนอก ด้านโอกาส พบว่า นโยบายการจัดการขยะของรัฐบาล ระบบสารสนเทศ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเอื้อต่อการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านอุปสรรค พบว่า เศรษฐกิจชุมชนที่ดีส่งผลให้เกิดปริมาณขยะมากขึ้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณเมื่อร้องขอจากภาครัฐ และการบังคับใช้กฎหมายจัดการขยะยังไม่มีประสิทธิภาพ สัมพันธ์กับการศึกษาของพวงรัตน์ ศรีม่วง (2556) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องการบริหารจัดการ ตามเกณฑ์คุณภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร ได้แก่ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ บุคลากรมีความรู้ ขาดการควบคุมจากผู้บริหาร ระเบียบกฎหมาย และนโยบายรัฐบาลเอื้อต่อการบริหารงาน ผู้รับบริการงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีทัศนคติไม่ดี

2. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร

กลยุทธ์การบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชรที่พัฒนาขึ้น มี 9 กลยุทธ์ ได้แก่

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาการจัดทำแผนจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลยุทธ์นี้มีความสำคัญเพราะ จากผลการศึกษา พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการประชุมวางแผนการบริหารจัดการขยะในลักษณะของการจัดการที่เกิดจากกระบวนการภายใน ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทำให้แผนการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดทำขึ้น ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ในแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรัส ตังไพฑูรย์ (2556, น. 200-221) ที่ได้ศึกษาตัวแบบการนำนโยบายการจัดการขยะไปปฏิบัติ พบว่า การนำนโยบายการจัดการขยะจากองค์การ รัฐบาลกลางที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะไปปฏิบัติ ต้องใช้ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอยู่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาจัดทำแผนจัดการขยะ เริ่มจากการรับนโยบายและทำการแปลงนโยบาย ให้มีความสอดคล้องเหมาะสม ใช้ปัจจัยต่าง ๆ ขององค์กรที่มีอยู่และงบประมาณบางส่วนจากส่วนกลาง ในการ

วางแผนดำเนินการ ตรวจสอบ ติดตาม สรุปและประเมินผล และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ แซนด์เลอร์ส (Sanders, 2011) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการ โดยมีส่วนร่วมของผู้บริหารระดับกลาง เพื่อการปรับปรุงประสิทธิภาพขององค์กร พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้บริหารระดับกลางในองค์กร เพื่อการพัฒนากลยุทธ์ ได้ผลในระดับที่สูงขึ้นของยุทธศาสตร์การจัดการ และประสิทธิผลขององค์กร

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาการจัดทำงบประมาณในการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลยุทธ์นี้มีความสำคัญเพราะ จากผลการศึกษา พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ ในการจัดการขยะตามกฎหมาย สามารถใช้งบประมาณในการบริหารจัดการขยะ แต่องค์กรหน่วยงานภาครัฐส่วนใหญ่ ไม่สามารถสนับสนุนงบประมาณรายจ่าย เพื่อการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ ทำให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องบริหารจัดการงบประมาณที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของกมล ชัยรัตน์ (2558) ที่ได้ทำการศึกษารื่อง การปรับปรุงประสิทธิภาพ โครงสร้างพื้นฐาน ระบบการจัดเก็บขยะมูลฝอยชุมชน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผลลัพธ์ที่ได้หลังจากปรับปรุงประสิทธิภาพระบบการจัดการขยะ แล้วนำมาคำนวณค่าดำเนินการระบบจัดเก็บขยะมูลฝอย สามารถลดค่าใช้จ่ายและอัตราสิ้นเปลืองลงได้ แสดงให้เห็นถึงความพยายาม ในการหาแนวทางดำเนินการบริหารงบประมาณจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

กลยุทธ์ที่ 3 สร้างเสริมสมรรถนะผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการขยะร่วมกับชุมชนท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ กลยุทธ์นี้มีความสำคัญเพราะ จากผลการศึกษา พบว่า ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นมีความต้องการ และมีส่วนช่วยสนับสนุนการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีภาวะผู้นำและมีวิสัยทัศน์ที่สามารถสนองตอบต่อการแก้ปัญหาขยะ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมคิด ทับทิม (2550) ที่ได้ทำการศึกษารื่อง การจัดการขยะด้วยการมีส่วนร่วมของคนเก็บขยะในประเทศไทย พบว่า ผู้บริหารส่วนราชการในพื้นที่ บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนที่มีสมรรถนะ ควรส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยด้านต่าง ๆ ในการบริหารจัดการขยะร่วมกับชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะเครื่องมือที่จำเป็น และงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมจัดการขยะของชุมชนท้องถิ่น และต้องมีการให้คำปรึกษาอย่างรอบคอบจากหน่วยงานภาครัฐ และผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ที่ 4 สร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ใกล้เคียง ในการบริหารจัดการขยะร่วมกับชุมชนท้องถิ่น กลยุทธ์นี้มีความสำคัญเพราะ จากผลการศึกษา พบว่า รูปแบบของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชรที่แตกต่างกันมีโครงสร้างการบริหารจัดการขยะที่ต่างกัน ทั้งปัจจัยต้นทุนในการบริหารจัดการขยะมีจำกัดในแต่ละท้องถิ่น หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชรสามารถทำข้อตกลงร่วมกันในการบริหารจัดการขยะ ย่อมส่งผลถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สูงขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอำนาจ บุญรัตน์ไมตรี (2554) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดทำบริการสาธารณะร่วมกัน กรณีการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดการขยะร่วมกัน มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพมากกว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ดำเนินการจัดการขยะโดยไม่มีความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

กลยุทธ์ที่ 5 ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกการจัดการขยะให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น กลยุทธ์นี้มีความสำคัญ เพราะหากพิจารณาวงจรการบริหารจัดการขยะตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ การจัดการขยะตั้งแต่จุดเริ่มต้นเป็นการลดปริมาณการเกิดขยะได้มาก ทำให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสูญเสียสรรพกำลังในการแก้ปัญหาขยะลดลง บริหารจัดการได้อย่างคุ้มค่า บังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนันทวัฒน์ เม่นมงกุล (2558, น. 107-113) ที่ได้ทำการศึกษาแนวทางที่เหมาะสมต่อการจัดการขยะ ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามหลักการการจัดการขยะแบบไม่มีขยะหลงเหลือ พบว่า แนวทางที่เหมาะสมต่อการจัดการขยะ ตามหลักการของการจัดการขยะแบบไม่มีขยะหลงเหลือ นั้น ควรกระตุ้นหัวใจให้บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะแบบไม่มีขยะหลงเหลือ ปลูกฝังจิตสำนึก สร้างวินัยจัดการขยะ ตั้งแต่ระดับเยาวชน มีการคัดแยกขยะ และให้ประชาชนมีความต่อเนื่องในการปฏิบัติตามโครงการจัดการขยะ

กลยุทธ์ที่ 6 ส่งเสริมให้มีหน่วยงานหลักในท้องถิ่นรับผิดชอบจัดการขยะ กลยุทธ์นี้มีความสำคัญ จากผลการศึกษา พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่สามารถให้บริการกำจัดขยะจากชุมชนได้อย่างทั่วถึง การมอบหมายงานให้บุคลากรในองค์กรยังไม่ตรงกับความรู้ ความสามารถของผู้รับผิดชอบ หากแต่เน้นนโยบายการจัดการขยะ และกฎหมายระเบียบข้อบังคับของรัฐบาล ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอื้อต่อการบริหารจัดการขยะ หากมีหน่วยงานหลักในท้องถิ่นรับผิดชอบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสมศรี สังข์จันทร์านนท์ (2552) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย ของประชาชนในตำบลห่มเห็ด อำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การมีหน่วยงานหลักในท้องถิ่นรับผิดชอบจัดการขยะส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมจัดการขยะของประชาชน ช่วยแก้ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างครบวงจรได้ โดยหน่วยงานหลักจะมีแนวทางการดำเนินงาน ประกอบด้วย 6 แนวทาง คือ 1) การสร้างภาคีเครือข่ายดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ทั้งตำบล 2) การสร้างจิตสำนึกของประชาชน 3) การให้ความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอย 4) การสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชน

มีส่วนร่วม 5) การส่งเสริมให้ใช้มาตรการทางสังคมและทางกฎหมาย และ 6) การบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ 7 พัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับท้องถิ่นในการจัดการขยะ กลยุทธ์นี้มีความสำคัญเพราะ จากผลการศึกษา พบว่า ประเด็นปัญหาที่น่าสนใจและทำให้การบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชรมีประสิทธิภาพไม่เต็มที่ เนื่องมาจากเทคโนโลยีที่นำมาใช้จัดการขยะ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละรูปแบบไม่สอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ สอดคล้องกับผลการศึกษาของฐิติรัฐศาสตร์ พรหมวิชัย (2555) ที่ได้ศึกษาความตระหนัก การมีส่วนร่วมและความต้องการใช้เทคโนโลยี ในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลตำบลหนองลาด อำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร พบว่า ความต้องการของประชาชนในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับมากที่สุด

กลยุทธ์ที่ 8 สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดการขยะ กลยุทธ์นี้มีความสำคัญและพิจารณาได้ว่าเป็นหัวใจในการบริหารจัดการขยะ เพราะการบริหารจัดการสิ่งหนึ่งซึ่งมีความสำคัญเป็นลำดับแรกที่ต้องคำนึงคือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องนั้น ที่จะทำให้กระบวนการดำเนินงานสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้ การบริหารจัดการขยะให้ประสบความสำเร็จ การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับขยะเป็นสิ่งจำเป็น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มานิดา เชื้ออินสูง (2557) ที่ทำการศึกษารื่อง การทดสอบรูปแบบปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจอุตสาหกรรมขยะในประเทศไทย พบว่า การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ มีอิทธิพลสูงสุด ในบรรดาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจอุตสาหกรรมขยะในประเทศไทย

กลยุทธ์ที่ 9 ปรับปรุงกระบวนการควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารจัดการขยะอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง กลยุทธ์นี้มีความสำคัญเพราะ จากผลการศึกษา พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ไม่สามารถให้บริการกำจัดขยะที่เก็บจากชุมชนได้ทั่วถึง บางแห่งขาดการควบคุม กำกับ ติดตามการบริหารจัดการขยะที่ดี ทำให้มีข้อร้องเรียนเรื่องการจัดการขยะในท้องถิ่น สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภกร ฮันตระกูล (2556) ที่ได้ทำการศึกษา ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย สิทธิและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า การจัดการขยะมูลฝอย มีกฎหมายที่ให้อำนาจหลายหน่วยงาน และหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายมิได้อยู่ในสังกัดเดียวกัน ทำให้วิธีดำเนินงาน หรือแนวทางปฏิบัติแตกต่างกัน โดยได้เสนอแนะให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐาน กลไกควบคุมการดำเนินงานจัดการขยะของราชการส่วนท้องถิ่น การกำกับตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงาน ทั้งจากส่วนกลางและประชาชน อย่างเป็นระบบ

3. การประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร กลยุทธ์มีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการยอมรับได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการพัฒนากลยุทธ์ ได้มีกระบวนการต่าง ๆ ตามหลักการในการพัฒนากลยุทธ์ กล่าวคือ มีการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานให้ลึกซึ้งและรอบคอบ มีการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการ กระบวนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก รวมทั้งยกร่างและตรวจสอบกลยุทธ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพัฒนาให้ได้กลยุทธ์ที่มีคุณภาพ ซึ่งเมื่อพิจารณากลยุทธ์ที่ 1-2 เป็นการพัฒนาการบริหารจัดการแผนจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีระบบ กลไก และกระบวนการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแผนบริหารจัดการขยะมูลฝอย จังหวัดกำแพงเพชร ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2558 – 2562 สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดกำแพงเพชร (2557) กลยุทธ์ที่ 3-5 เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการขยะ สอดคล้องกับการศึกษาของทรงเกียรติ วิโรจน์กุลทอง (2551) ที่ศึกษาการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะ ได้แก่ บทบาทของผู้นำชุมชน การสนับสนุนจากภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมมือกัน และจิตสำนึกในการจัดการขยะและผลประโยชน์ที่ได้รับของประชาชน กลยุทธ์ที่ 6-8 เป็นการพัฒนาระบบการจัดการขยะอย่างครบวงจร สอดคล้องกับการศึกษาของภูมิริน ยะคำนะ (2552) และอนุสรฯ สว่างชัย (2555) ได้ศึกษากระบวนการจัดการขยะอย่างครบวงจร ได้แก่ การมีหน่วยงานหลักรับผิดชอบ การมีเทคโนโลยีจัดการขยะที่เหมาะสม และการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น กลยุทธ์ที่ 9 เป็นการพัฒนาระบบการควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผล สอดคล้องกับ Roadmap การจัดการขยะและของเสียอันตราย ฉบับผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ 26 สิงหาคม 2557 กรมควบคุมมลพิษ (2559)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรดำเนินการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กรก่อน เพื่อศึกษาว่าสถานการณ์ปัจจุบันขององค์กรมีจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคสอดคล้องกับสภาพปัญหาในพื้นที่หรือไม่ ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงมากควรปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมขององค์กร
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรทบทวนสถานการณ์ทางกลยุทธ์ หรือยุทธศาสตร์ว่าอยู่ในตำแหน่งสถานการณ์ใด เพื่อปรับปรุงกลยุทธ์ให้เกิดความเหมาะสมกับตำแหน่งสถานการณ์นั้น ๆ
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรพิจารณาเลือกมาตรการที่มีความสอดคล้องกับบริบท และควรเพิ่มเติมรายละเอียดของเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อสะดวกในการควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผล

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. ควรทำการวิจัยการพัฒนาแบบการบริหารจัดการขยะตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ
3. ควรทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การวางแผนเชิงกลยุทธ์ของหน่วยงานที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของหน่วยงานอื่นในองค์กรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กมล ชัยรัตน์. (2558). การปรับปรุงประสิทธิภาพโครงสร้างพื้นฐานระบบการจัดเก็บขยะมูลฝอยชุมชน โดยวิธีปัญหาการจัดเส้นทางเดินรถ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลหลวงเหนือ อำเภอคอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. สารนิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ควบคุมมลพิษ, กรม. (2559). Roadmap การจัดการขยะและของเสียอันตราย ฉบับผ่านความเห็นชอบของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ 26 สิงหาคม 2557. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2559, จาก <http://www.pcd.go.th/>
- จิตริฐศาสตร์ พรหมวิชัย. (2555). ความตระหนัก การมีส่วนร่วม และความต้องการใช้เทคโนโลยีในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลหนองลาด อำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- ทรงเกียรติ วิโรจน์กุลทอง. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะเพื่อการวางแผนผลิตไฟฟ้าแบบยั่งยืน กรณีศึกษาเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, กรุงเทพฯ.
- ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดกำแพงเพชร, สำนักงาน. (2557). แผนบริหารจัดการขยะมูลฝอยจังหวัดกำแพงเพชร ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2558 – 2562. กำแพงเพชร: สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร.
- นันทวัฒน์ เม่นมงกฏ. (2558). แนวทางที่เหมาะสมต่อการจัดการขยะด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักการการจัดการขยะแบบไม่มีขยะหลงเหลือ: กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด, กรุงเทพฯ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประชาสัมพันธ์จังหวัดกำแพงเพชร, สำนักงาน. (2558). การประชุมติดตามการดำเนินงานตามแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอย. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2559, จาก <http://www.prd.go.th/>.
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) แก้ไขปี 2549. (ม.ป.ป.). สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2559, จาก <http://www.krisdika.go.th/>.

- พวงรัตน์ ศรีม่วง. (2556). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานตามเกณฑ์การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.
- ภูมริน ยะคำณะ. (2552). ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจรในชุมชนตำบลน้ำร้อน: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- มานิดา เชื้ออินสูง. (2557). การทดสอบรูปแบบปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจอุตสาหกรรมคัดแยกขยะในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- ศุภกร สันตระกูล. (2556). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, กรุงเทพฯ.
- สมคิด ทับทิม. (2550). การจัดการขยะด้วยการมีส่วนร่วมของคนเก็บขยะในเขตเมืองของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชาพัฒนศาสตร์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สมศรี ศังขจันทร์านนท์. (2552). แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในตำบลชุมเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการปกครองท้องถิ่น). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สุรัส ตังไพฑูรย์. (2556). ตัวแบบการนำนโยบายการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ไปปฏิบัติ. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- อนุสรฯ สาวังชัย. (2555). ยุทธศาสตร์การจัดการขยะเกาะภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา). มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ภูเก็ต.
- อำนวยการ บัญญัติน ไมตรี. (2554). การจัดทำบริการสาธารณะร่วมกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาการจัดการขยะ. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชารัฐศาสตร์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- อำนาจ ยอดนิล. (2553). การจัดการมูลฝอยติดเชื้อในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Education and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Sanders, R.L. (2011). *Strategic Change: Inclusion of Middle Managers in the Development of Strategy May Lead to Improved Organizational Effectiveness*. Dissertation (D.Mgt.). University of Maryland University College.

*****